

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ทุนทางสังคมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางปะอิน จังหวัดสมุทรปราการ
ชื่อผู้เขียน	นางสาวเบญญาภา เศรษฐศาสตร์
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	2554

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาทุนทางสังคมที่ปรากฏในชุมชน (2) ศึกษากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ (3) ศึกษาบทบาทของทุนทางสังคมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในชุมชนตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางปะอิน จังหวัดสมุทรปราการ วิธีการศึกษาใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informant) จำนวน 15 คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation)

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตลาดคลองสวนร้อยปีมีทุนทางสังคมที่เด่นชัดที่สุด คือ “ความไว้วางใจ” ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เนื่องจากคนในชุมชนตลาดคลองสวนมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี เหมือนพี่เหมือนน้อง เนื่องจากอาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ รองลงมา คือ “การรักษากฎ ระเบียบข้อบังคับ” ร่วมกันของคนในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมของชุมชน อันดับ 3 คือ “การมีทรัพยากรบุคคลที่เข้มแข็ง” ซึ่งมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นในชุมชน

กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนตลาดคลองสวนนั้น อาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเข้ามาช่วยในการดำเนินการ ได้แก่ (1) วางแผนและตัดสินใจให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นในชุมชน อันเกิดขึ้นจากการที่ผู้นำชุมชนต้องการแก้ไขปัญหาความชบเซาของตลาดคลองสวน (2) ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนตลาดคลองสวน โดยเริ่มต้นจากการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม มีการประชุมหารือร่วมกันระหว่างคนในชุมชน เดือนละ 2 ครั้ง และสร้างความร่วมมือแบบเครือข่ายกับกลุ่มและองค์กร ทั้งภายในและภายนอกชุมชน (3) คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์หลังจากการท่องเที่ยวเชิง

(4)

อนุรักษ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ (4) มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถอดบทเรียนที่ผ่านมาระหว่างสมาชิกชุมชน การประชุมที่จัดขึ้นในชุมชนมีรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่เป็นทางการ และร่วมลงมติในประเด็นที่จะต้องตัดสินใจร่วมกัน ทูทางสังคมมีบทบาทต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน 3 ลักษณะ คือ (1) ส่งเสริมให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลที่แท้จริงระหว่างสมาชิกชุมชน (2) ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ (3) สมาชิกชุมชนเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำคัญจากการศึกษา คือ ควรพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีแวວความเป็นผู้นำ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อรับช่วงการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง